

Zákon č. 140/1994 Sb.

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

vyhlašuje

úplné znění **zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení**, jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákonem č. 110/1990 Sb., zákonem č. 180/1990 Sb., zákonem č. 1/1991 Sb., zákonem č. 46/1991 Sb., zákonem č. 306/1991 Sb., zákonem České národní rady č. 482/1991 Sb., zákonem č. 578/1991 Sb., zákonem České národní rady č. 582/1991 Sb., zákonem č. 235/1992 Sb., zákonem České národní rady č. 589/1992 Sb., zákonem České národní rady č. 37/1993 Sb., zákonem č. 84/1993 Sb., zákonem č. 160/1993 Sb., zákonem č. 266/1993 Sb., zákonem č. 307/1993 Sb.,

ve znění pozdějších změn provedených zákonem č. 182/1994 Sb., zákonem č. 241/1994 Sb. zákonem č. 118/1995 Sb., zákonem č. 155/1995 Sb., zákonem č. 160/1995 Sb., zákonem č. 133/1997 Sb., zákonem č. 91/1998 Sb., zákonem č. 155/1998 Sb., zákonem č. 350/1999 Sb., zákonem č. 360/1999 Sb., zákonem č. 29/2000 Sb., zákonem č. 258/2000 Sb., zákonem č. 213/2002 Sb., zákonem č. 320/2002 Sb., zákonem č. 426/2002 Sb., zákonem č. 281/2004 Sb., zákonem č. 436/2004 Sb., zákonem č. 168/2005 Sb., zákonem č. 218/2005 Sb., zákonem č. 47/2006 Sb., zákonem č. 109/2006 Sb., zákonem č. 165/2006 Sb. a zákonem č. 135/2006 Sb.

ZÁKON

o sociálním zabezpečení

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§1

Základní zásady

§1 (1) Právo na sociální zabezpečení podle tohoto zákona se zaručuje všem občanům. Dávky sociálního zabezpečení poskytuje stát. Dávky sociálního zabezpečení nepodléhají dani.

§1 (2) Právo na dávky sociálního zabezpečení nezaniká uplynutím času.

§1 (3) zrušen.

§1 (4) zrušen.

§1 (5) Organizace a občané platí na sociální zabezpečení pojistné, a to v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním zákonem.

§1 (6) Příjmy a výdaje sociálního zabezpečení jsou součástí státního rozpočtu.

§2

Rozsah sociálního zabezpečení

§2 (1) Sociální zabezpečení podle tohoto zákona zahrnuje:

- a) sociální péči,
- b) nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných,

§3

Účastníci právních vztahů sociálního zabezpečení

Účastníky právních vztahů vznikajících podle tohoto zákona a podle dalších předpisů sociálního zabezpečení jsou občané, organizace a orgány sociálního zabezpečení.

§4

Občané

§4 (1) Způsobilost občana mít v právních vztazích sociálního zabezpečení práva a povinnosti vzniká narozením a zaniká smrtí, popřípadě prohlášením za mrtvého.

§4 (2) Způsobilost občana vlastními právními úkony nabývat v právních vztazích sociálního zabezpečení práv a brát na sebe povinnosti vzniká dovršením šestnáctého roku věku. Občan mladší šestnácti let musí být zastoupen zákonným zástupcem; kdo je zákonným zástupcem občana mladšího šestnácti let, stanoví zákon o rodině.

§4 (3) O omezení a zbavení způsobilosti k právním úkonům, zákonném zástupci občana, jehož způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo který byl této způsobilosti zbaven, a o prohlášení občana za mrtvého platí ustanovení občanského zákoníku.

§5

Organizace

Organizacemi se pro účely předpisů sociálního zabezpečení rozumějí právnické osoby a občané, kteří zaměstnávají jiné občany.

ČÁST DRUHÁ zrušena

ČÁST TŘETÍ SOCIÁLNÍ PÉČE

HLAVA PRVNÍ ROZSAH SOCIÁLNÍ PÉČE

§73

§73 (1) Sociální péčí zajišťuje stát pomoc občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku, anebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci nebo nepříznivé životní poměry.

§73 (2) V oblasti sociální péče stát zajišťuje poradenskou a výchovnou činnost, zejména výchovu k odpovědnému rodičovství, k upevňování rodinných vztahů a k vzájemné pomoci mezi občany, především pomoci občanům těžce zdravotně postiženým a starým občanům, a poskytuje další dávky a služby.

§73 (3) Při plnění úkolů sociální péče státní orgány úzce spolupracují se společenskými a jinými organizacemi.

§73 (4) zrušen.

§73 (5) Sociální péče zahrnuje zejména péči o občany těžce zdravotně postižené.

§73 (6) V rámci sociální péče se poskytují zejména tyto dávky:

- a) peněžité dávky,
- b) věcné dávky,
- c) mimořádné výhody pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených,
- l) pomoc v intervenčních centrech.

**§73a a §73b
zrušeny**

HLAVA DRUHÁ zrušena

Pomoc osobám ohroženým násilím

§ 74a

§74a (1) Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

§74a (2) Součástí pomoci podle odstavce 1 je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi. Intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci.

§74a (3) Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdílet takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu.

§ 74b

§74b (1) Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle zvláštního právního předpisu; tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o provedených úkonech. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu.

§74b (2) Intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu, jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním.

§74b (3) V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí. Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost.

§74b (4) Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc.

HLAVA TŘETÍ (§76 až 79)

zrušena

HLAVA ČTVRTÁ

zrušena

HLAVA PÁTÁ

PÉČE O TĚŽCE ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ OBČANY

§86

§86 (1) Občanům těžce zdravotně postiženým, zejména nevidomým a občanům s těžkým postižením

pohybového nebo nosného ústrojí se poskytují věcné dávky, peněžité dávky a bezúročné půjčky k překonání obtíží vyplývajících z jejich postižení.

§86 (2) Občanům s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které podstatně omezuje jejich pohybovou nebo orientační schopnost, se poskytují podle druhu a stupně postižení mimořádné výhody, zejména v dopravě nebo při potřebě průvodce; těmto občanům s těžkým zdravotním postižením jsou přiznávány mimořádné výhody I. stupně, občanům se zvláště těžkým zdravotním postižením jsou přiznávány mimořádné výhody II. stupně a občanům se zvláště těžkým zdravotním postižením a potřebou průvodce jsou přiznávány mimořádné výhody III. stupně. Stupeň mimořádných výhod osvědčuje průkaz mimořádných výhod, a to I. stupeň průkaz TP, II. stupeň průkaz ZTP a III. stupeň průkaz ZTP/P. Průkaz mimořádných výhod je veřejnou listinou.

§86 (3) Průkaz mimořádných výhod obsahuje údaj o přiznaném stupni mimořádných výhod, jméno, příjmení, rodné příjmení, rodné číslo, fotografii občana, jeho podpis, datum vydání, označení orgánu, který průkaz vydal, a dobu platnosti průkazu. Podpis občana se nevyžaduje, pokud je jeho opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou. Doba platnosti průkazu mimořádných výhod od data jeho vydání může činit u občana ve věku

a) do 20 let nejvýše 5 let,

b) 20 až 50 let nejvýše 10 let,

c) nad 50 let bez omezení.

§86 (4) Platnost průkazu mimořádných výhod končí uplynutím doby v něm vyznačené, ohlášením jeho ztráty nebo krádeže, odnětím mimořádných výhod, smrtí občana nebo prohlášením za mrtvého anebo rozhodnutím příslušného orgánu. Příslušný orgán rozhodne o neplatnosti průkazu mimořádných výhod v případě, že průkaz obsahuje neoprávněně provedené změny nebo nesprávné údaje nebo došlo k podstatné změně podoby občana nebo je průkaz poškozen tak, že zápisy v něm uvedené jsou nečitelné nebo je porušena jeho celistvost.

§86 (5) Vzory průkazu mimořádných výhod a požadavky na technické provedení fotografie občana stanoví prováděcí předpis.

§86 (6) Stát je povinen poskytovat těmto osobám pomoc při pracovním zařazení a uplatnění, jakož i vytvářet podmínky pro jejich začlenění do společenského a veřejného života.

§86a až §89a

zrušeny

HLAVA ŠESTÁ

zrušena

HLAVA SEDMÁ

ÚHRADA NÁKLADŮ SOCIÁLNÍ PÉČE

§92

Peněžité a věcné dávky a mimořádné výhody se poskytují bez úhrady nákladů.

§93 a §93a

zrušeny

ČÁST ČTVRTÁ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVNÍ

OBEČNÁ USTANOVENÍ O NÁROCÍCH A VÝPLATÁCH DÁVEK

§94

Vznik nároku na dávku a její výplatu

§94 (1) Nárok na dávku sociální péče (dále jen "dávka") vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem, popřípadě prováděcími předpisy.

§94 (2) Nárok na výplatu dávky vzniká splněním podmínek stanovených pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení dávky, pokud není stanoveno, že takové žádosti není třeba. Je-li žadatelem o dávku občan členského státu Evropské unie, který je hlášen na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu, nebo jeho rodinný příslušník,

který je hlášen na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu, je podmínkou nároku na dávku písemný souhlas s tím, aby příslušný orgán zjišťoval údaje rozhodné pro posouzení, zda je neodůvodnitelnou zátěží systému sociální péče podle tohoto zákona (dále jen "neodůvodnitelná zátěž systému"); to neplatí, je-li tento žadatel na území České republiky hlášen k trvalému pobytu.

§94 (3) Dávka, na kterou vzniká nárok rozhodnutím příslušného orgánu, může být přiznána a vyplácena nejdříve od počátku měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o poskytnutí této dávky.

§94a

zrušen

Dodatečné přiznání, změny výše a zánik nároku na dávku a její výplatu

§95

§95 (1) Zjistí-li se dodatečně, že dávka byla přiznána nebo je vyplácena v nižší částce, než v jaké náleží, nebo že byla neprávem odepřena, anebo že byla přiznána od pozdějšího data, než od jakého náleží, dávka se zvýší nebo přizná.

§95 (2) Dávka se zvýší nebo přizná podle odstavce 1 ode dne, od něhož dávka nebo její zvýšení náleží, nejvýše však za tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na dávku nebo na její zvýšení.

§95 (3) Dávka uvedená v §94 odst. 3 může být odňata nejdříve ode dne, kterým se změnila skutečnost rozhodné pro její přiznání.

§96

§96 (1) Zanikl-li nárok na dávku nebo zjistí-li se, že dávka byla přiznána neprávem, dávka se odejme.

§96 (2) Zjistí-li se, že dávka byla přiznána ve vyšší částce, než v jaké náleží, dávka se sníží.

§96 (3) Změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na výplatu dávky, její výplata se zastaví nebo se dávka vyplácí v nižší nebo vyšší částce.

§96 (4) Dávka se odejme nebo sníží anebo její výplata se zastaví ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byla vyplacena. Dávka podmíněná dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem však náleží v dosavadní výši až do dne předcházejícího dni její nejbližší výplaty, která následuje po dni doručení rozhodnutí o odnětí nebo snížení dávky anebo zastavení její výplaty. Byla-li výplata této dávky zastavena podle §106 odst. 3 a zjistí-li se, že občan přestal být invalidním nebo částečně invalidním již před zastavením výplaty dávky, dávka nenáleží ode dne zastavení její výplaty; zjistí-li se, že občan přestal být invalidním nebo částečně invalidním až po zastavení výplaty dávky, dávka nenáleží ode dne, kterým přestal být invalidním nebo částečně invalidním.

§96 (5) Zanikl-li nárok na dávku nebo na její výplatu, popřípadě na část výplaty, pro přiznání jiné dávky, zúčtují se částky jiné dávky náležející ode dne jejího přiznání s částkami dosavadní dávky vyplacenými za tutéž dobu.

§97

§97 (1) Nárok na dávku nezaniká uplynutím času.

§97 (2) Nárok na výplatu dávky nebo její části zaniká, není-li uvedeno jinak, uplynutím tří let ode dne, za který dávka nebo její část náleží. Uvedená lhůta neplyne po dobu řízení o dávce a po dobu, po kterou občan, který musí mít opatrovníka, nebyl opatrovník ustanoven.

Omezení výplaty a snížení dávek

§98

zrušen.

§99

zrušen

§100

zrušen.

§101

Lhůty pro výplatu dávek a zaokrouhlování výše dávek

§101 (1) Dávky sociální péče se vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky sociální péče, nestanoví-li jinak prováděcí předpis.

§101 (2) Dávky, mohou být vypláceny zálohou; zálohy se zúčtovávají za období nepřesahující 12 měsíců, nejde-li o zúčtování důchodu z ciziny. Nedosahují-li dávky 100 Kč měsíčně, mohou být vypláceny v delších než měsíčních lhůtách. Podrobnosti stanoví prováděcí předpis.

§101 (3) Výše dávek se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

§102

Výplata dávek oprávněným a jiným příjemcům

§102 (1) Dávky se vyplácejí v hotovosti nebo na účet určený příjemcem dávky. Příjemcem dávky je oprávněný nebo jeho zákonný zástupce anebo zvláštní příjemce.

§102 (2) zrušen

§102 (3) Příslušný státní orgán ustanoví zvláštního příjemce s jeho souhlasem v případech, kdy by se výplatou dávky dosavadnímu příjemci zřejmě nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je oprávněný povinen vyživovat, anebo nemůže-li oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce, výplatu přijímat. Souhlas oprávněného, popřípadě jeho zákonného zástupce, s ustanovením zvláštního příjemce se vyžaduje jen v případě, že oprávněný, popřípadě jeho zákonný zástupce, nemůže výplatu přijímat.

§102 (4) Zákonný zástupce a zvláštní příjemce jsou povinni dávku použít pouze ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Zvláštní příjemce ustanovený oprávněnému, který nemůže výplatu přijímat, používá dávku podle pokynů oprávněného.

§103

Nárok na dávky a jejich poskytování ve vztahu k cizině

§103 (1) Na dávky nemají nárok občané, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky. Občané členského státu Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají nárok na dávky a služby, pokud jsou hlášeni na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu po dobu delší než 3 měsíce, nevyplyvá-li jim nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropských společenství. Na dávky poskytované podle zákona o sociální potřebnosti mají nárok také osoby požívající podle zvláštního právního předpisu doplňkové ochrany na území České republiky.

§103 (2) Dávky se nevyplácejí do ciziny a nenáleží za dobu, po kterou se oprávněný zdržuje v cizině trvale. O tom, že se dávka sociální péče při pobytu v cizině do ciziny nevyplácí, se nevydává rozhodnutí.

§103 (3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí jen tehdy, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva.

§ 103a

Posuzování neodůvodnitelné zátěže pro systém sociální péče

§103a (1) Požádá-li o poskytnutí dávky sociální péče občan členského státu Evropské unie, který je hlášen na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu po dobu delší než 3 měsíce, nebo jeho rodinný příslušník, který je hlášen na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu po dobu delší než 3 měsíce, příslušný orgán současně posuzuje, zda se tato osoba nestala neodůvodnitelnou zátěží systému sociální péče; to neplatí, je-li tato osoba na území České republiky hlášena k trvalému pobytu.

§103a (2) Osoba uvedená v odstavci 1 se nepovažuje za neodůvodnitelnou zátěž systému, jestliže

a) je účastna nemocenského pojištění, nejde-li o žáka nebo studenta, nebo je jako osoba samostatně výdělečně činná účastna důchodového pojištění, anebo je osobou, které nárok na sociální výhody vyplývá z přímo použitelného předpisu Evropských společenství, nebo

b) před zahájením řízení o dávce sociální péče byla v České republice výdělečně činná a v období 10 let předcházejících dni zahájení řízení o dávku sociální péče byla nejméně po dobu 5 let a z toho bezprostředně před zahájením řízení o dávce sociální péče nejméně po dobu 1 roku účastna

nemocenského pojištění, nejde-li o žáka nebo studenta, nebo jako osoba samostatně výdělečně činná důchodového pojištění a nemá ke dni zahájení řízení nedoplatek na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

§103a (3) Při posuzování neodůvodnitelné zátěže systému se u osoby, která nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, hodnotí systémem bodů tyto skutečnosti:

- a) délka pobytu podle zvláštního právního předpisu na území České republiky,
- b) doba zaměstnání nebo doba výkonu samostatné výdělečné činnosti na území České republiky,
- c) doba soustavné přípravy na budoucí povolání na území České republiky,
- d) možnost pracovního uplatnění na území České republiky podle získané kvalifikace, nutnosti zvýšené péče při zprostředkování zaměstnání a míry nezaměstnanosti.

§103a (4) Při bodovém hodnocení příslušný orgán postupuje tak, že

a) započte v případě osoby, která byla hlášena na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu po dobu

- 1. od 1 do 3 let, 2 body,
- 2. od 3 do 6 let, 4 body,
- 3. od 6 do 8 let, 6 bodů,
- 4. 8 nebo více let, 8 bodů;

b) započte v případě osoby, která byla poplatníkem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, nebo která se na území České republiky soustavně připravuje na budoucí povolání, po dobu

- 1. 12 až 24 měsíců, 4 body,
- 2. 25 až 36 měsíců, 8 bodů,
- 3. 37 až 48 měsíců, 12 bodů,
- 4. 49 až 60 měsíců, 16 bodů;

c) započte v případě osoby, která

- 1. nemá kvalifikaci, 0 bodů,
- 2. má střední vzdělání, 2 body,
- 3. má vyšší odborné vzdělání, 4 body,
- 4. má vysokoškolské vzdělání, 6 bodů;

d) započte osobě, které by při zprostředkování zaměstnání nebyla věnována zvýšená péče podle zvláštního právního předpisu, 4 body;

e) započte osobě, která je hlášena k pobytu podle zvláštního právního předpisu v okrese, v němž míra nezaměstnanosti v kalendářním měsíci předcházejícím dni podání žádosti podle údajů zveřejněných Ministerstvem práce a sociálních věcí způsobem umožňujícím dálkový přístup

- 1. přesáhla o více než 10 % průměrnou míru nezaměstnanosti v České republice, 0 bodů,
- 2. přesáhla o méně než 10 % průměrnou míru nezaměstnanosti v České republice, 2 body,
- 3. byla vyšší než 50 % průměrné míry nezaměstnanosti v České republice a nepřesáhla hodnotu průměrné míry nezaměstnanosti v České republice, 4 body,

4. byla nižší než 50 % průměrné míry nezaměstnanosti v České republice, 6 bodů.

§103a (5) Za neodůvodnitelnou zátěž systému se považuje osoba, jejíž bodové ohodnocení činí 10 nebo méně bodů. Za neodůvodnitelnou zátěž systému se nepovažuje osoba, jejíž bodové ohodnocení činí 20 nebo více bodů.

§103a (6) V případě, že bodové ohodnocení osoby činí více než 10 bodů a nedosahuje 20 bodů, příslušný orgán zváží podle osobních okolností posuzovaného, zda jde o osobu, která je neodůvodnitelnou zátěží systému. Při posuzování, zda je osoba neodůvodnitelnou zátěží systému, se berou v úvahu také její vazby na osoby blízké, které pobývají v České republice, skutečnost, zda se jedná o dočasné obtíže, a potenciální zatížení systému sociální péče poskytnutím dávek dotčené osobě.

§103a (7) Příslušný orgán je oprávněn posoudit, zda je osoba neodůvodnitelnou zátěží systému, též opětovně poté, kdy došlo u posuzované osoby ke změně jejích sociálních poměrů.

§103a (8) Správní úřady, orgány sociálního zabezpečení, Policie České republiky, obce a zaměstnavatelé osob uvedených v odstavci 1 jsou povinni na výzvu příslušného orgánu sdělit údaje potřebné k posouzení, zda osoba je neodůvodnitelnou zátěží systému. Pokud příslušný orgán oznámí Policii České republiky, že je osoba neodůvodnitelnou zátěží systému, je Policie České republiky povinna příslušnému orgánu sdělit ukončení přechodného pobytu této osoby podle zvláštního právního předpisu. Policie České republiky neprodleně sdělí na žádost příslušnému orgánu, zda osobě, která žádá o přiznání dávky sociální péče nebo které je tato dávka poskytována, byl ukončen podle zvláštního právního předpisu pobyt na území České republiky.

§104

Přechod nároku při úmrtí oprávněného

§104 (1) Nárok na dávku zaniká dnem smrti oprávněného.

§104 (2) Zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.

§104 (3) Byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplatí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci 2.

§104 (4) Nároky přecházející na osoby uvedené v odstavcích 2 a 3 nejsou předmětem dědictví; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto pozůstalých.

§105

Postoupení a srážky

§105 (1) Nároky na dávky nemohou být postoupeny.

§105 (2) Dávky nemohou být předmětem dohody o srážkách.

§105 (3) Pro výkon rozhodnutí srážkami z důchodu platí předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkami ze mzdy. Ostatní dávky nepodléhají výkonu rozhodnutí.

HLAVA DRUHÁ POVINNOSTI A ODPOVĚDNOST OBČANŮ A ORGANIZACÍ V SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ Povinnosti a odpovědnost občanů

§106

§106 (1) Oprávněný nebo jiný příjemce dávky je povinen písemně ohlásit příslušnému orgánu sociálního zabezpečení do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.

§106 (2) Byl-li oprávněný nebo jiný příjemce vyzván orgánem sociálního zabezpečení, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, je povinen výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do osmi dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán sociálního zabezpečení delší lhůtu; neučiní-li tak v určené lhůtě, může být výplata dávky zastavena, jestliže oprávněný nebo jiný příjemce byl ve výzvě na tento následek upozorněn.

§106 (3) Výplata dávky podmíněné nepříznivým zdravotním stavem může být zastavena, jestliže se občan, jehož zdravotní stav je třeba zjistit, nepodrobí vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření a občan, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo zvláštní příjemce, byl upozorněn na možnost zastavení výplaty dávky nebo poskytování služby sociální péče.

§106a

§106a (1) Občan, kterému byly přiznány mimořádné výhody, je za účelem vydání průkazu mimořádných výhod (§86 odst. 2) povinen předložit jednu fotografii, která odpovídá jeho současné podobě. Občan, kterému byl vydán průkaz mimořádných výhod, je povinen dbát, aby údaje uvedené v průkazu odpovídaly skutečnosti, chránit průkaz před poškozením, zničením, ztrátou a zneužitím a ohlásit orgánu, který vydal průkaz, že některá z uvedených skutečností nastala. Orgánu, který vydal průkaz, je občan dále povinen na výzvu předložit průkaz ke kontrole a odevzdat neplatný průkaz.

§106a (2) Každý, kdo nalezne průkaz mimořádných výhod nebo má v držení průkaz mimořádných výhod zemřelého občana nebo občana prohlášeného za mrtvého, je povinen jej neprodleně odevzdat kterémukoliv obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Stejnou povinnost má i občan, který ohlásil ztrátu průkazu mimořádných výhod, jestliže průkaz nalezne nebo jej jinak získá zpět. Obecní úřad obce s rozšířenou působností, kterému je odevzdán průkaz podle předchozích ustanovení, je povinen jej odevzdat orgánu, který jej vydal.

§107

§107 (1) Příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijímal dávku nebo její část, ačkoliv věděl nebo musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, nebo vědomě jinak způsobil, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než záležela, je povinen vrátit dávku nebo její část ode dne, od něhož nenáležela vůbec nebo v poskytované výši; to platí zejména tehdy, jestliže nesplnil ohlašovací povinnost, dávku vylákal nebo zamlčel některou rozhodnou skutečnost.

§107 (2) O povinnosti vrátit dávku ve věcech sociální péče poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši rozhoduje orgán, který je příslušný rozhodovat o přiznání, snížení nebo odnětí dávky ve věcech sociální péče nebo její části. Částky neprávem přijaté mohou být sráženy též z běžně vyplácené nebo později přiznané dávky anebo ze mzdy oprávněného; přitom platí obdobně předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkou ze mzdy.

§107 (3) Nárok na vrácení dávky poskytnuté neprávem nebo v nesprávné výši zaniká uplynutím tří let ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení tuto skutečnost zjistil, nejpozději však uplynutím deseti let ode dne, za který byla dávka vyplacena. Tyto lhůty neplynou po dobu řízení o odvolání, řízení o žalobě, výkonu rozhodnutí nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky.

§107 (4) Rozhodnutí vydané podle odstavce 2 lze vykonat nejpozději do deseti let po uplynutí lhůty stanovené pro splnění uložené povinnosti.

§108

zrušen

§109

zrušen

§110

zrušen

§111 až 113

zrušeny

§112

§112 (1) Za porušení povinností na úseku sociální péče vyplývajících z tohoto zákona, zákonů o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení, a z předpisů je provádějících, je příslušný státní orgán

oprávněn uložit organizaci pokutu až do částky 100 000 Kč a při opětovném porušení povinností, za jejichž nedodržení byla již pokuta uložena, pokutu až do částky 500 000 Kč.

§112 (2) Pokutu lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy se příslušný státní orgán dověděl o porušení povinností, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy je organizace porušila. Pokutu nelze uložit, byla-li organizaci za totéž porušení povinností uložena již pokuta nebo jiná majetková sankce jiným orgánem podle jiných právních předpisů, nebo jde-li o orgán (útvár) provádějící sociální zabezpečení vojáků z povolání.

§113

Povinnosti zdravotnických zařízení

Zdravotnická zařízení jsou povinna pro orgány sociálního zabezpečení provést vyšetření zdravotního stavu občanů v řízení o dávkách nebo službách sociální péče, vydávat výpisy z chorobopisů a podávat lékařské nálezy, posudky, zprávy o průběhu nemoci a potřebná hlášení a podklady, jichž je třeba k rozhodování o dávce nebo službě sociální péče. Pro podávání hlášení a vydávání výpisů z chorobopisů platí lhůty uvedené v §108 odst. 2. Zdravotnická zařízení jsou povinna neprodleně oznamovat příslušným orgánům sociálního zabezpečení přerušeni nebo skončení poskytování sociální péče ve zdravotnickém zařízení podle §73b, jakož i změnu zdravotnického zařízení, v němž je tato péče poskytována.

HLAVA TŘETÍ ORGANIZACE A ŘÍZENÍ

Díl první

Orgány sociálního zabezpečení a jejich působnost

§114 až 118

zrušeny

Díl druhý

Řízení

§119 až 121

zrušeny

§122

zrušen

§123

zrušen

§124

Doručování písemností

Do vlastních rukou se doručují

a) rozhodnutí, jimiž se dávka sociální péče nepřiznává, odnímá, snižuje nebo se zastavuje výplata dávky sociální péče, a rozhodnutí, jimiž se ukládá povinnost vrátit neprávem vyplácené částky,

b) předvolání poživatele dávky sociální péče podmíněné nepříznivým zdravotním stavem k vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření.

§125

Náhrada nákladů řízení

§125 (1) Orgány sociálního zabezpečení nemají nárok na náhradu nákladů vzniklých v řízení o dávkách sociální péče.

§125 (2) Příslušný státní orgán nahrazuje v rozsahu stanoveném prováděcím předpisem náklady vzniklé občanům, popřípadě jejich průvodcům, kteří se na vyzvání dostaví k jednání orgánu ve věcech sociální péče.

§125 (3) Nároky na náhradu nákladů občanů v řízení před soudem upravují zvláštní předpisy.

§126

Obecné předpisy o řízení

Pokud tento zákon nebo zákony národních rad o působnosti orgánů republik v sociálním zabezpečení

nestanoví ve věcech sociální péče odchylky od obecných předpisů o správním řízení, platí tyto předpisy.

HLAVA ČTVRTÁ PRÁVNÍ ÚKONY A POČÍTÁNÍ ČASU

§127

Právní úkony

§127 (1) Právní úkon (žádost o dávku sociální péče apod.) je projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

§127 (2) Právní úkon, který nebyl učiněn formou stanovenou předpisy sociálního zabezpečení uvedenými v §112 odst. 1, je neplatný.

§127 (3) Jinak pro právní úkony, jejich neplatnost a důsledky této neplatnosti platí ustanovení občanského zákoníku.

§128

Počítání času

§128 (1) Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek.

§128 (2) Poslední den lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, kdy došlo k události určující počátek lhůty; není-li takový den v měsíci, připadá poslední den lhůty na poslední den v měsíci.

§128 (3) Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Tato lhůta je zachována, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u příslušného orgánu sociálního zabezpečení nebo je-li podána poštovní zásilka obsahující podání; pro lhůty u úkonů učiněných vůči soudu platí občanský soudní řád.

ČÁST PÁTÁ SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ, PŘÍSLUŠNÍKŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A PŘÍSLUŠNÍKŮ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY

§129 až 141

zrušeny.

§142

Organizace a řízení

§142 (1) zrušen

§142 (2) zrušen

§142 (3) zrušen

§142 (4) zrušen

§142 (5) zrušen

§142 (6) Orgány Ministerstva obrany, které jsou příslušné k rozhodování o důchodech z důchodového pojištění vojáků z povolání, poskytují poživatelům důchodů a jejich rodinným příslušníkům, kteří nejsou důchodově pojištěni, též peněžité dávky sociální péče, a to

a) občanům těžce postiženým na zdraví a starým občanům,

b) občanům, kteří potřebují zvláštní pomoc,

c) příspěvek na rekreaci dětí důchodce.

§143

Žádost o dávku

§143 (1) zrušen

§143 (2) zrušen

§143 (3) zrušen

§143 (4) Žádost o peněžitou dávku sociální péče podává oprávněný u plátce důchodu.

§144

zrušen

§145

Odvolací řízení

§145 (1) Proti rozhodnutí o dávce sociální péče lze podat písemné odvolání do 15 dnů u orgánu, který je vydal; odvolání není přípustné proti rozhodnutí o odstranění tvrdosti.

§145 (2) Orgán, který napadené rozhodnutí vydal, může odvolání sám plně vyhovět; neučiní-li tak, je povinen nejpozději do 30 dnů od podání odvolání předložit je orgánu příslušnému k rozhodnutí o odvolání.

§145 (3) Odvolacím orgánem je služební orgán nejbližší nadřízený služebnímu orgánu, který rozhodnutí vydal.

§145 (4) Odvolací orgán je povinen rozhodnout o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne podání odvolání; pokud nelze v této lhůtě o odvolání rozhodnout, musí být oprávněnému písemně sděleny důvody a doba, během níž se o odvolání rozhodne.

§145 (5) Proti rozhodnutí o odvolání se nelze odvolat.

§145 (6) Pro řízení v sociálním zabezpečení v ozbrojených silách neplatí ustanovení §126.

ČÁST ŠESTÁ NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH

§145a

Společná ustanovení

§145a (1) Osoba samostatně výdělečně činná, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňuje dále stanovené podmínky, je účastna nemocenského pojištění.

§145a (2) Kdo se považuje za osobu samostatně výdělečně činnou, co se rozumí výkonem samostatné výdělečné činnosti a spoluprací při výkonu samostatné výdělečné činnosti, stanoví zákon o důchodovém pojištění. Kde se dále hovoří o samostatné výdělečné činnosti, rozumí se tím též spolupráce při výkonu této činnosti.

§145a (3) Osoba samostatně výdělečně činná je podle tohoto zákona účastna nemocenského pojištění jen jednou, i když vykonává několik samostatných výdělečných činností, popřípadě spolupracuje při výkonu několika těchto činností nebo současně vykonává samostatnou výdělečnou činnost a spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti.

§145a (4) Pro nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných platí ustanovení předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců, pokud se dále nestanoví jinak.

§145b

Účast na nemocenském pojištění

§145b (1) Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných je dobrovolné. Osoba samostatně výdělečně činná může však být účastna nemocenského pojištění jen v těch kalendářních měsících, za které je povinna platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen "zálohy na pojistné na důchodové pojištění") nebo za které není povinna z důvodů uvedených v §14 odst. 7 zákona České národní rady č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1995 Sb., platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění.

§145b (2) Účast osoby samostatně výdělečně činné na nemocenském pojištění vzniká dnem, od kterého se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k nemocenskému pojištění, nejdříve však dnem, ve kterém se k tomuto pojištění přihlásila. Nemocenské pojištění však vznikne dnem, od kterého se osoba samostatně výdělečně činná přihlásila k nemocenskému pojištění, pokud se k tomuto pojištění přihlásila nejpozději do osmi dnů ode dne, ve kterém zahájila nebo znovu zahájila samostatnou výdělečnou činnost, jestliže se v této lhůtě přihlásila též k účasti na důchodovém pojištění; podání přihlášky k účasti na důchodovém pojištění se nevyžaduje, pokud osoba samostatně výdělečně činná je povinna platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění podle §13 odst. 1 písm. b) zákona České národní rady č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1995 Sb. Nemocenské pojištění nemůže vzniknout přede dnem, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná zahájila nebo znovu zahájila samostatnou výdělečnou činnost, ani přede dnem, od kterého je tuto činnost oprávněna vykonávat.

§145b (3) Účast osoby samostatně výdělečně činné na nemocenském pojištění zaniká

a) dnem, od kterého se odhlásila z nemocenského pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém se z nemocenského pojištění odhlásila,

b) posledním dnem kalendářního měsíce, na který bezprostředně navazují tři kalendářní měsíce po sobě jdoucí, za které nebylo zapláceno splatné pojistné na nemocenské pojištění (dále jen "pojistné"), nebo

c) dnem, kdy nastaly skutečnosti uvedené v §10 odst. 6 větě druhé zákona o důchodovém pojištění.

§145c

Přehled dávek

Z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných se poskytují tyto dávky:

a) nemocenské,

b) peněžitá pomoc v mateřství.

Nemocenské

§145d

§145d (1) Nemocenské náleží osobě samostatně výdělečně činné, která je podle zvláštního předpisu uznána dočasně neschopnou k výkonu své dosavadní samostatné výdělečné činnosti (dále jen "pracovní neschopnost"). Nemocenské náleží též, byla-li osobě samostatně výdělečně činné nařízena karanténa podle zvláštního právního předpisu (dále jen "karanténa").

§145d (2) Nemocenské podle odstavce 1 náleží, pokud

a) osoba samostatně výdělečně činná nevykonává osobně po dobu pracovní neschopnosti nebo karantény samostatnou výdělečnou činnost,

b) bylo zapláceno pojistné za dobu účasti na nemocenském pojištění, z něhož je nárok na nemocenské uplatněn, a to včetně kalendářního měsíce bezprostředně předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž vznikla pracovní neschopnost (byla nařízena karanténa); při vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény) v kalendářním měsíci, ve kterém vzniklo nemocenské pojištění osoby samostatně výdělečně činné, však musí být vždy zapláceno pojistné za tento kalendářní měsíc. Podmínka zaplacení pojistného je splněna, pokud osoba samostatně výdělečně činná zaplatí pojistné nejpozději do tří měsíců ode dne vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény),

c) účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných trvala aspoň po dobu tří měsíců bezprostředně předcházejících dni vzniku pracovní neschopnosti (nařízení karantény); to však neplatí, vznikla-li účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných podle §145b odst. 2 věty druhé.

§145e

§145e (1) Nemocenské se stanoví z denního vyměřovacího základu, který se zjistí tak, že se vyměřovací základ zjištěný z rozhodného období dělí počtem kalendářních dnů připadajících na

rozhodné období. Do tohoto počtu dnů se nezahrnují kalendářní dny připadající na kalendářní měsíce, za které se podle zvláštního zákona neplatí zálohy na pojistné na důchodové pojištění.

§145e (2) Vyměřovacím základem podle odstavce 1 je úhrn měsíčních vyměřovacích základů pro stanovení záloh na pojistné na důchodové pojištění.

§145e (3) Rozhodným obdobím je kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikla pracovní neschopnost, pokud není dále stanoveno jinak.

§145e (4) Jestliže v rozhodném období podle odstavce 3 není ani jeden kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové pojištění, je rozhodným obdobím doba od 1. ledna kalendářního roku, v němž vznikla pracovní neschopnost, do konce kalendářního měsíce bezprostředně předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž vznikla pracovní neschopnost. Není-li v rozhodném období podle předchozí věty ani jeden kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové pojištění, je rozhodným obdobím kalendářní měsíc, v němž vznikla pracovní neschopnost.

§145e (5) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro stanovení nemocenského při karanténě.

§145f

Peněžité pomoc v mateřství

§145f (1) Peněžité pomoc v mateřství náleží osobě samostatně výdělečně činné, pokud nevykonává osobně samostatnou výdělečnou činnost, splňuje podmínku uvedenou v §145d odst. 2 písm. b) a její účast na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných trvala aspoň po dobu 180 dnů v období jednoho roku před porodem, popřípadě převzetím dítěte do trvalé péče nahrazující mateřskou péči. Nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle předchozí věty však vzniká, jen je-li současně splněna podmínka účasti na nemocenském pojištění uvedená v §6 zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

§145f (2) Peněžité pomoc v mateřství se poskytuje od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem.

ČÁST SEDMÁ

zrušena

ČÁST OSMÁ

ZVÝŠENÍ VYPLÁCENÝCH DŮCHODŮ

HLAVA PRVNÍ

ZVÝŠENÍ DŮCHODŮ PŘÍZNANÝCH PŘED 1. ŘÍJNEM 1988

§146 až 173

zrušeny

§173a

Působnosti stanovené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

§174 až 175

zrušeny

HLAVA TŘETÍ

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§176 a 177

zrušeny

§177a

§177a (1) Ministerstvo práce a sociálních věcí vydá vyhlášku podle §86, §101 odst. 1.

§177a (2) Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví vyhláškou, co se považuje za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání, které dítě se považuje za dlouhodobě těžce zdravotně postižené, co se rozumí pobytem dítěte v zařízení, výchovou dítěte a péčí nahrazující péči rodičů, způsob vzájemného zúčtování dávek při jejich souběhu nebo zpětné výplatě.

§178

Zrušovací ustanovení

Zrušují se

1. čl. IV zákona č. 161/1968 Sb., o zvláštním přídatku k dávkám, o změnách v důchodovém zabezpečení účastníků odboje a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení;
2. čl. 3 a 4 zákona č. 71/1970 Sb., o úpravě některých nízkých důchodů a o dalších změnách v sociálním zabezpečení;
3. čl. I zákona č. 106/1971 Sb., o zvýšení důchodů starodůchodců a některých nízkých důchodů v sociálním zabezpečení;
4. zákon č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákonného opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., zákona č. 150/1979 Sb., zákonného opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., zákona č. 73/1982 Sb., zákona č. 116/1983 Sb., zákona č. 56/1984 Sb., zákona č. 108/1984 Sb. a zákona č. 53/1987 Sb., s výjimkou §84 odst. 2, §85 až 87, §90, 92, §97 odst. 3 a §101;
5. zákonné opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb., o zvýšení důchodů;
6. zákonné opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 7/1982 Sb., o zvýšení důchodů a o některých změnách zákona o sociálním zabezpečení;
7. zákon č. 108/1984 Sb., o zvýšení některých nízkých důchodů a o dalších změnách zákona o sociálním zabezpečení.

§179

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1988, s výjimkou ustanovení §176 písm. c), které nabývá účinnosti dnem 1. července 1988.

* * *